

הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

גליון מספר 241

כ"ח טבת
תשפ"ב

פרשת וארא

דרך חיים

מבאר הרב דסלר בחלק ג של ספרו 'מכתב מאלהיו' שכאן מגלים לנו חז"ל יסוד גדול ומקיף בכוחות הנפש של האדם. כל מידות הנפש מושפעות על ידי הרגש ולא רק על ידי השכל, ולכן אם לא נכיר טובה לדומם שנהננו ממנו ייפגם הרגש שלנו, משום שהרגש הוא בעל מעלת חסד טבעית של נתינת הנאה אל האחר. וממילא אסיר תודה הוא הרגש על כל קבלת טובה, ואפילו מן הדומם. וכיוון שמשפיע הרגש על כל המידות, עם פגיעת הרגש של הכרת הטוב תיפגע מידה זו בנפש האדם.

השכל החכם הרואה את הנולד רואה כיצד על ידי ההכאה יסובב הנס ושינוי הטבע לקידוש שמו יתברך, לכן מוצא הוא בהכאה זו מעשה טוב. אך הרגש שניזון רק מן המתרחש בהווה ונקלט בחוש חוהו במעשה ההכאה גרידא רק את ההכאה עצמה, ובזה ייפגע רגש הכרת הטוב, שהיא יסוד חשוב לעבודת ה'.

מזה אנו למדים שהכרת הטוב אינה נוגעת לכוונת המיטיב, אלא אפילו כלפי הדומם יש לעורר בקרבנו הרגשה זו. וכך גם בקבלת טובה מאדם, אפילו שעשאה להנאת עצמו ואנו נהננו ממנה בדרך אגב - מחויבים אנו בהכרת הטוב.

המשך בעמוד הבא

"ויאמר ה' אל משה אמר אל אהרן קח מטך ונטה ידך על מימי מצרים על נהרתם על יאריהם ועל אגמיהם ועל כל מקוה מימיהם ויהיו דם והיה דם בכל ארץ מצרים ובעצים ובאבנים" (שמות ז יט).

"אמר ר' תנחום: למה לא לקו המים על ידי משה? אמר לו הקדוש ברוך הוא: המים ששמרוך כשהושלכת ליאור אינו דין שילקו על ידך, חייך לא ילקו אלא על ידי אהרן" (שמות רבה ט י), "אמר ר' תנחום: אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: עפר שהגין עליך כשהרגת את המצרי אינו דין שילקה על ידך לפיכך לקו ג' מכות אלו על ידי אהרן, ויט אהרן את ידו במטהו" (שם י ז). ומשום כך נעשו ג' המכות הראשונות, דם צפרדע וכינים, על ידי אהרן.

יש להבין איזו פעולת הטבה עשו החול והמים למשה, הלא אין הדומם פועל דבר מעצמו?! אדרבה האדם הוא זה שמשתמש בדומם, ולא הדומם עושה עבור האדם. ועוד, הרי אין המים והעפר מרגישים בבזיון שלהם, ומהי אם כן משמעות הכרת הטוב לדומם שלא מרגיש ונהנה ממנה? ועוד שאדרבה הכאתם היא זכות גדולה, שבזה הם נעשים כלים לקדש את שמו יתברך בשינוי הטבע שנעשה בהם, ולפיכך מה שייך כאן בזיון?

הגליון מוקדש לעילוי נשמת

שרה בת יעקב ז"ל

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

דרך חיים

באורח הטוב? אלא שבעל הבית טרח גם עבור עצמו, והשאלה היא על מה בוחר האדם להביט, על הטובה שקיבל או על האינטרס של בעל הבית. האורח הרע ממקד את המבט ברע, ולא מכיר בטובה הגלומה במעשה זה. הגאון מוילנא מבאר ש'בעל הבית' הוא בורא עולם והאורח הוא האדם, שניצבת לפניו שאלת תכלית הבריאה. אורח רע אומר שסוף סוף לא ברא הקב"ה את העולם אלא בשבילו, וממילא יש לו דרישות כלפי הקב"ה ש'שלך שלי', לעומת האורח הטוב שמכיר בטובת ה' - שהכל משלו יתברך.

זה מה שלימדנו משה רבנו לשנן את הכרת הטוב בכל צעד ושעל, כלפי כל דבר ודבר, ומכך להגיע להכרת הטוב כלפי בורא עולם.

שבת שלום!

וכך כותב החינוך (מצוה לג - כיבוד אב ואם): "משרשי מצוה זו, שראוי לו לאדם שיכיר ויגמול חסד למי שעשה עמו טובה, ולא יהיה נבל ומתנכר וכפוי טובה, שזו מידה רעה ומאוסה בתכלית לפני אלהים ואנשים. ושיתן אל לבו כי האב והאם הם סיבת היותו בעולם, ועל כן באמת ראוי לו לעשות להם כל כבוד וכל תועלת שיוכל, כי הם הביאוהו לעולם, גם יגעו בו כמה יגיעות בקטנותו". אין ספק שהורים נהנים מהגידול והטיפול בילדים, ואף על פי כן הופכת מידת הכרת הטוב שבכיבוד הורים ליסוד גדול. יסוד זה הוא מבוא להכרת טובת ה' כלפינו, כפי שממשיך החינוך: "וכשיקבע זאת המדה בנפשו יעלה ממנה להכיר טובת האל ברוך הוא, שהוא סיבתו וסיבת כל אבותיו עד אדם הראשון, ושהוציאו לאויר העולם וסיפק צרכו כל ימיו, והעמידו על מתכונתו ושלמות אבריו, ונתן בו נפש יודעת ומשכלת, שאלולי הנפש שחננו האל יהיה כסוס כפרד אין הבין, ויערוך במחשבתו כמה וכמה ראוי לו להזהר בעבודתו ברוך הוא".

וכך אומרת הגמרא (ברכות נח.): "אורח טוב מהו אומר - כמה טרחות טרח בעל הבית בשבילי, כמה בשר הביא לפני, כמה יין הביא לפני, כמה גלוסקאות הביא לפני, וכל מה שטרח - לא טרח אלא בשבילי. אבל אורח רע מהו אומר - מה טורח טרח בעל הבית זה? פת אחת אכלתי, חתיכה אחת אכלתי, כוס אחד שתיתי, כל טורח שטרח בעל הבית זה - לא טרח אלא בשביל אשתו ובניו". אם מדובר שלא טרח בעל הבית - מה העוול בתלונתו, ואם טרח - מה השבח

